

LIIKUNTA- JA LIKKUMISVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN TARKISTUSLISTA KUNNILLE

Päivitetty 31.5.2022

Tarkistuslistan tehtävänä tukea liikunta- ja liikkumisvaikutusten tunnistamisessa ja arvioinnissa kunnissa. Tarkistuslistaa voidaan hyödyntää **kunnissa eri hallinnonalojen erilaisten toimenpiteiden, päätösten, ohjelmien tai strategioiden valmistelussa ja suunnittelussa.**

Tarkistuslistaan on koottu kysymyksiä hallinnonaloittain/teemoittain. Kysymysten tehtävänä on auttaa valmistelijaa havaitsemaan ja arvioimaan tehtävän toimenpiteen tai päätöksen vaikutuksia liikuntaan ja liikkumiseen.

Tarkoituksena on, että valmistelija (tai valmistelijat) käy läpi kysymyksiä ja pohtii, vaikuttaako tämä toimenpide tai päätös kyseiseen teemaan ja jos vaikuttaa, millaisia ovat vaikutukset. Osa vaikutuksista voi olla välittömiä ja helpommin havaittavissa sekä ennakoitavissa, osa voi olla välillisiä, vaikeammin havaittavissa ja ennakoitavissa sekä vaatia tarkempaa analysointia ja tietopohjaa. Tarkistuslistoihin on koottu tietolähteitä kunkin teeman vaikutustenarvioinnin tueksi.

Tarkoituksena ei ole, että kaikkia tarkistuslistassa esitettyjä vaikutuksia arvioidaan kaikkien toimenpiteiden tai päätösten kohdalla, vaan vaikutusarviointi kohdennetaan kunkin toimenpiteen tai päätöksen osalta olennaisten vaikutusten arviointiin. Tarkistuslista ei ole tyhjentävä vaan suunta-antava apuväline vaikutuksia tunnistettaessa, arvioitaessa ja seurattaessa.

1. KESKUSHALLINTO	KYLLÄ, MITEN?	EI	TIETOLÄHTEITÄ
<p>1. Vaikuttaako päätös liikunnan asemaan kunnassa, liikunnan poikkihallinnolliseen edistämiseen ja liikuntapalveluiden resursseihin? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikunnan asemaan osana kunnan strategioita ja suunnitelmia? • Kunnan johdon ja luottamushenkilöiden tietoisuuteen liikkumisen ja liikunnan merkityksestä kuntalaisten terveydelle ja hyvinvoinnille? • Eri hallinnonalojen sitoutumiseen ja mahdollisuuksiin edistää liikkumista ja liikuntaa osana omaa toimintaa sekä yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa? • Kunnan liikuntapalveluiden taloudellisiin resursseihin ja henkilöstöresursseihin?			<ul style="list-style-type: none"> • Liikunta/Sitoutuminen, Johtaminen ja Voimavarat TEAvisari-sivusto, THL, www.teaviisari.fi
<p>2. Vaikuttaako päätös kunnan henkilöstön liikkumiseen ja liikuntaan? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunnan työntekijöiden mahdollisuuksiin liikkua työpäivän aikana ja harrastaa liikuntaa työajalla? • Kunnan työntekijöiden mahdollisuuksiin yhteen sovittaa työaika ja vapaa-aika? • Kunnan työntekijöiden mahdollisuuksiin kulkea työn ja kodin välisiä matkoja sekä työmatkoja aktiivisilla kulkumuodoilla, kuten kävellen tai pyöräillen?			<ul style="list-style-type: none"> • Aikuisten liikkumisen suositus, UKK-instituutti, https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/aikuisten-liikkumisen-suositus/ • Liikkuva työelämä, Liikkuva Aikuinen -ohjelma, https://liikkuvatyoelama.fi/ https://liikkuva aikuinen.fi/ • Liikunta ja työkyky, UKK-instituutti, https://ukkinstituutti.fi/liike-laakkeena/liikunta-ja-tyokyky/ • Liikunnan ja liikkumisen yhteydet terveyteen ja työkykyyn, Työterveyslaitos,

			https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/liike-ja-mieli/liikunnan-ja-liikkumisen-yhteydet-terveyteen-ja-tyokykyyn <ul style="list-style-type: none"> • Liikkuminen ja liikunta osana hyvää työpäivää, Työterveyslaitos, https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/liike-ja-mieli/liikkuminen-ja-liikunta-osana-hyvaa-tyopaivaa
--	--	--	--

2. VARHAISKASVATUS	KYLLÄ, MITEN?	EI	TIETOLÄHTEITÄ
1. Vaikuttaako päätös pienten lasten ja vanhempien mahdollisuuksiin kulkea turvallisesti ja esteettömästi aktiivisilla kulkumuodoilla (esim. kävely ja pyöräily) varhaiskasvatukseen?			
2. Vaikuttaako päätös varhaiskasvatuksen fyysiseen ympäristöön ja välineistöön sekä liikuntatiloihin ja tilojen käyttöön? Vaikuttaako päätös... <ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatuksen piha-alueisiin, liikuntatiloihin ja muihin sisätiloihin sekä niiden mahdollisuuksiin kannustaa monipuoliseen liikkumiseen? • Varhaiskasvatuksen välineistöön (ml. erityistä tukea tarvitsevien välineistö), jota voidaan hyödyntää liikuntakasvatuksessa ja ulkoilussa? • Kuntalaisten ja yhdistysten mahdollisuuksiin hyödyntää varhaiskasvatuksen tiloja liikkumisessa ja liikunnan harrastamisessa (esim. joustava käyttö iltaisin ja viikonloppuisin)? 			<ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatuksen fyysisen ympäristön ja välineistön kehittäminen: Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma, www.liikkuvarhaiskasvatus.fi • Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman Nykytilan arviointi varhaiskasvatukseen, https://www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi/sites/www.ilokasvaaliikkuen.fi/files/tiedostot/nykytilan_arviointi_varhaiskasvatukseen.pdf
3. Vaikuttaako päätös mahdollisuuksiin tarjota varhaiskasvatuksen yhteydessä kaikille lapsille ulkoiluhetkiä sekä muita monipuolisia liikkumisen ja liikunnan mahdollisuuksia?			<ul style="list-style-type: none"> • Alle kouluikäisten liikkumisen suositukset, UKK-instituutti, https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/alle-kouluikaisten-liikkumisen-suositukset/ • Liikkumisen edistäminen osana varhaiskasvatusta: Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelma, www.liikkuvarhaiskasvatus.fi • 4–6-vuotiaiden lasten fyysinen aktiivisuus ja motoriset taidot. Piilo-tutkimushankkeen tuloksia varhaiskasvatuksen henkilöstölle, www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi/sites/www.ilokasvaaliikkuen.fi/files/tiedostot/4-6-vuotiaiden_fyysinen_aktiivisuus_web.pdf • Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman Nykytilan arviointi varhaiskasvatukseen, https://www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi/sites/www.ilokasvaaliikkuen.fi/files/tiedostot/nykytilan_arviointi_varhaiskasvatukseen.pdf
4. Vaikuttaako päätös varhaiskasvatuksen henkilöstön määrään ja osaamiseen? Vaikuttaako päätös...			<ul style="list-style-type: none"> • Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman Nykytilan arviointi varhaiskasvatukseen, https://www.liikkuvavarhaiskasvatus.fi/sites/www.ilokasvaaliikkuen.fi/files/tiedostot/nykytilan_arviointi_varhaiskasvatukseen.pdf

<ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatuksen henkilöstön määrään ja siten mahdollisuuksiin tukea pienten lasten liikkumista varhaiskasvatuspäivän aikana? • Varhaiskasvatuksen henkilöstön mahdollisuuksiin osallistua liikunnalliseen täydennyskoulutukseen? 			/nykytilan arviointi varhaiskasvatukseen.pdf
--	--	--	--

3. PERUSOPETUS JA TOINEN ASTE	KYLLÄ, MITEN?	EI	TIETOLÄHTEITÄ
1. Vaikuttaako päätös oppilaiden mahdollisuuksiin kulkea turvallisesti ja esteettömästi aktiivisilla kulkumuodoilla (esim. kävely ja pyöräily) kouluun tai oppilaitokseen?			<ul style="list-style-type: none"> • Koulumatkan kulkeminen: LIITU-tutkimus 2019 (perusopetuksen oppilaat), LIITU-tutkimus 2021 (2. asteen oppilaat), Jyväskylän yliopisto, www.jyu.fi/sport/fi/tutkimus/hankkeet/liitu • Aktiivisten koulumatkojen kehittäminen: Fiksusti kouluun -hanke, https://fiksustikouluun.fi/
2. Vaikuttaako päätös koululaisten ja opiskelijoiden mahdollisuuksiin liikkua koulu- ja opiskelupäivän aikana, kuten toiminnallisten opetusmenetelmien ja pitkien toimintavälituntien hyödyntäminen?			<ul style="list-style-type: none"> • Lasten ja nuorten liikkuminen: LIITU-tutkimus 2019 (perusopetuksen oppilaat), LIITU-tutkimus 2021 (2. asteen oppilaat), Jyväskylän yliopisto, www.jyu.fi/sport/fi/tutkimus/hankkeet/liitu • Lasten ja nuorten liikkumissuositus, UKK-instituutti, https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/lasten-ja-nuorten-liikkumissuositus/ • Koulupäivän rakenteen kehittäminen liikkuvammaksi, Liikkuva koulu -ohjelma, www.liikkuvakoulu.fi • Liikkuva koulu -toimintaa tukevat työkalut, Liikkuva koulu -ohjelma, https://www.liikkuvakoulu.fi/tukityokalut • Opiskelupäivän rakenteen kehittäminen liikkuvammaksi: Liikkuva opiskelu -ohjelma, www.liikkuvaopiskelu.fi
3. Vaikuttaako päätös koulujen ja oppilaitosten fyysiseen ympäristöön ja välineistöön sekä liikuntatiloihin ja tilojen käyttöön? Vaikuttaako päätös... <ul style="list-style-type: none"> • Koulujen ja oppilaitosten piha-alueisiin ja lähiympäristöihin, luokkahuoneisiin, liikuntatiloihin sekä niiden mahdollisuuksiin kannustaa monipuoliseen liikkumiseen? • Koulujen ja oppilaitosten välineistöön, jota voidaan käyttää liikunnanopetus-, välitunti- ja kerhokäytössä? • Kuntalaisten ja yhdistysten mahdollisuuksiin hyödyntää koulujen ja oppilaitosten tiloja koulupäivien jälkeen liikkumisessa ja liikunnan harrastamisessa (esim. joustava käyttö iltaisin ja viikonloppuisin)? 			<ul style="list-style-type: none"> • Koulujen fyysisen ympäristön ja välineistön kehittäminen: Liikkuva koulu -ohjelma, www.liikkuvakoulu.fi • Koulujen yhteydessä olevat liikuntasalit – Ideoita 2020-luvun toteutusmalleihin, https://www.smartport.fi/uploads/1/2/1/5/121595256/koulujen_yhteydess%C3%A4_olevat_liikuntasalit_ideaopas.pdf • Oppilaitosten fyysisen ympäristön ja välineistön kehittäminen: Liikkuva opiskelu -ohjelma, www.liikkuvaopiskelu.fi
4. Vaikuttaako päätös koulujen ja muiden toimijoiden mahdollisuuksiin tarjota koulupäivän			<ul style="list-style-type: none"> • Harrastamisen Suomen malli, https://harrastamisensuomenmalli.fi/

<p>yhteydessä liikunnan ja liikkumisen harrastamismahdollisuuksia (esimerkiksi harrastamisen Suomen malli sekä aamu- ja iltapäivätoiminta)?</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Koulujen kerhotoiminta, Opetushallitus, https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/koulun-kerhotoiminta • Aamu- ja iltapäivätoiminnan tila ja kehittämistarpeet, Opetushallitus www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/aamu-ja-iltapaivatoiminnan-tila-ja-kehittamistarpeet
<p>5. Vaikuttaako päätös opetushenkilöstön määrään ja osaamiseen? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opetushenkilöstön määrään ja siten mahdollisuuksiin tukea lasten ja nuorten liikkumista koulupäivän aikana? • Opetushenkilöstön mahdollisuuksiin osallistua liikunnalliseen täydennyskoulutukseen? 			<ul style="list-style-type: none"> • Tuloskooste: Kysely peruskoulujen henkilökunnalle syksyllä 2020, Liikkuva Koulu- ohjelma, https://www.liikkuvakoulu.fi/sites/default/files/liikkuva_koulu_henkilokuntakysely_2020.pdf • Toisen asteen oppilaitosten henkilöstökyselyn tulokset, Liikkuva opiskelu -ohjelma, https://www.liikkuvaopiskelu.fi/sites/www.liikkuvaopiskelu.fi/files/tiedostot/liikkua_opiskelu_henkilostokysely_2020_tuloskooste.pdf

4. YMPÄRISTÖ	KYLLÄ, MITEN?	EI	TIETOLÄHTEITÄ
<p>1. Vaikuttaako päätös ihmisten mahdollisuuksiin kulkea helposti, turvallisesti ja esteettömästi eri toimintoihin (asuminen, työpaikat, palvelut ja virkistys) aktiivisilla kulkumuodoilla, kuten kävellen tai pyöräillen?</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Yhdyskuntarakenteen kehittäminen liikuntaa ja liikkumista suosivaksi, Liikuntakaavoitus.fi, Oulun yliopisto, www.liikuntakaavoitus.fi • Elinympäristön tietopalvelu Liiteri, SYKE, www.ymparisto.fi/fi-Fi/Elinympariston_tietopalvelu_Liiteri/Mik_a_Liiteri
<p>2. Vaikuttaako päätös liikunta- ja lähiliikuntapaikkoihin sekä niiden saavutettavuuteen ja esteettömyyteen? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Riittävien alueiden varaamiseen kaavassa liikuntapaikoille ja lähiliikuntapaikoille? • Liikuntapaikkojen sijaintiin muiden palveluiden (kuten päiväkodit ja koulut) lähellä? • Lähiliikuntapaikkojen sijaintiin asuinalueiden sisällä sekä erilaisten palveluiden (esimerkiksi päiväkodit, koulut ja palvelutalot) lähellä? • Liikunta- ja lähiliikuntapaikkojen esteettömyyteen? 			<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntakaavoitus.fi -internetsivut, Oulun yliopisto, www.liikuntakaavoitus.fi • Lähiliikuntapaikat.fi -internetsivut, Suomen Olympiakomitea, www.lahiliikuntapaikat.fi/ • Lipas.fi-sivusto, www.lipas.fi/etusivu • Liikuntapaikat, TEAvisari-sivusto, THL, www.teaviisari.fi • Esteettömyys, Suomen Paralympiakomitea, www.paralympia.fi/palvelut/esteettomyys • Esteettömyys, Esteettömyyskeskus ESKE, https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/esteettomyyskeskus-eske
<p>3. Vaikuttaako päätös viher- ja virkistysalueisiin, ulkoilu- ja luontoreitteihin (ml. ladut ja talvireitit), ranta-alueisiin sekä niiden saavutettavuuteen ja esteettömyyteen? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Riittävien alueiden varaamiseen kaavassa viheralueille ja virkistysreitistöille? • Viheralueiden ja virkistysreitistöjen saavutettavuuteen ja esteettömyyteen sekä niiden mahdollisimman yhtenäiseen ja 			<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntakaavoitus.fi -internetsivut, www.liikuntakaavoitus.fi • Lipas.fi-sivusto, www.lipas.fi/etusivu • Esteettömyys luontokohteilla, Luontoon.fi-sivusto, Metsähallitus, https://www.luontoon.fi/esteeton • Esteettömästi luontoon, Suomen Paralympiakomitea, https://www.paralympia.fi/liikunta/luonto_kaikille

<p>katkeamattomaan kokonaisuuteen ja käyttömahdollisuuksiin?</p> <ul style="list-style-type: none"> Rantojen käyttöön, vesille pääsyyn ja vesialueiden käyttöön? 			<ul style="list-style-type: none"> Esteettömyys, Esteettömyyskeskus ESKE, https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyys/esteettomyyskeskus-eske
<p>4. Vaikuttaako päätös kävelyn ja pyöräilyn olosuhteisiin? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteisiin, kuten kävely- ja pyöräteiden rakentamiseen, opasteisiin, pyöräpysäköintiin tai riittäviin sosiaaliloihin asuin- ja työpaikkakiinteistöissä sekä oppilaitoksissa? Kävely- ja pyöräteiden ympärivuotiseen kunnossapitoon? Eri väestöryhmien (esimerkiksi lapset, toimintarajotteiset henkilöt ja ikääntyneet) kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksiin? 			<ul style="list-style-type: none"> Valtakunnallinen henkilöliikenne-tutkimus, Traficom, www.traficom.fi/fi/ajankohtaista/julkaisut/valtakunnallinen-henkiloliikennetutkimus Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma, Traficom, www.traficom.fi/fi/kavelyn-ja-pyorailyn-edistamishjelma Pyöräilykuntien verkosto, https://www.poljin.fi/

5. LIIKUNTA	KYLLÄ, MITEN?	EI	TIETOLÄHTEITÄ
<p>1. Vaikuttaako päätös kuntalaisten liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> Kuntalaisten mahdollisuuksiin omatoimiseen liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen? Kuntalaisten mahdollisuuksiin ohjattuun liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen? Kuntalaisten urheilemisen mahdollisuuksiin? Liikunnan harrastamisen kustannuksiin? Liikkumis- ja liikuntamahdollisuuksiin niillä väestöryhmillä, jotka tarvitsevat liikkumiseen ja liikuntaan erityistä tukea, kuten vammaiset henkilöt, toimintarajotteiset henkilöt, työttömät, maahanmuuttajat tai iäkkäät henkilöt? Eri sukupuolten mahdollisuuksiin liikkua ja harrastaa liikuntaa? Eri kieliryhmien mahdollisuuksiin käyttäjä liikuntapalveluita? 			<ul style="list-style-type: none"> Alle kouluikäisten liikkumisen suositukset, UKK-instituutti, https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/alle-kouluikaisten-liikkumisen-suositukset/ Aikuisten liikkumisen suositus, UKK-instituutti, https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/aikuisten-liikkumisen-suositus/ Liikkumisen suositus yli 65-vuotiaille, UKK-instituutti, https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/liikkumisen-suositus-yli-65-vuotiaille/ Suosituksien iäkkäiden turvallisen ja säännöllisen ulkona liikkumisen edistämiseksi. 2017. Ikäinstituutti, https://www.ikainstituutti.fi/content/uploads/2017/01/Ulkoilusuositukset-3.pdf Soveltavat liikkumisen suositukset, UKK-instituutti, https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumisen-suositukset/soveltavat-liikkumisen-suositukset/
<p>2. Vaikuttaako päätös liikunnan asemaan kunnassa ja sen poikkihallinnolliseen edistämiseen sekä liikuntapalveluiden resursseihin ja osaamiseen? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnan asemaan osana kunnan strategioita ja suunnitelmia? Eri hallinnonalojen sitoutumiseen ja mahdollisuuksiin edistää liikkumista ja liikuntaa osana omaa toimintaa ja yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa? Kunnan liikuntapalveluiden taloudellisiin resursseihin ja henkilöstöresursseihin? 			<ul style="list-style-type: none"> Liikunta/Sitoutuminen, johtaminen ja voimavarat, TEAviisari-sivusto, THL, www.teaviisari.fi

<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntapalveluiden henkilöstön mahdollisuuksiin täydennyskoulutukseen? 			
<p>3. Vaikuttaako päätös liikunnan palveluketjuun ja liikuntaneuvontaan? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuntalaisten mahdollisuuksiin siirtyä osana liikuntaneuvonnan palveluketjua sosiaali- ja terveystaloukselta kunnan ja yhdistysten tarjoamaan liikuntaan sekä aina omatoimiseen liikuntaan asti? • Kunnan mahdollisuuksiin tarjota liikuntaneuvontaa? 			<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntaneuvonnan internetsivut, https://liikuntaneuvonta.fi/ • Liikuntaneuvonnan valtakunnalliset suositukset, Liikkuva Aikuinen -ohjelma, https://liikkuvaaikuinen.fi/wp-content/uploads/2021/03/Liikuntaneuvonnan-suositukset_FINAL.pdf • Elintapamuutosta tukevat tekijät elintapaohjauksen ja omahoidon tuen menetelmissä epäterveellisen ravitsemuksen ja vähäisen liikkumisen aiheuttaman sairastumisriskin pienentämiseksi, Palveluvalikoimaneuvoston suositus, STM051:00/2020, • Matalan kynnyksen liikuntaneuvonta ikäihmisille, Ikäinstituutti, www.ikainstituutti.fi/content/uploads/2017/02/Matalan-kynnyksen-liikuntaneuvontaa-ik%C3%A4ihmisille.pdf • Liikuntaneuvonta, ikääntyneet, Ikäinstituutti, https://www.voimaavanhuuteen.fi/liikuntaneuvonta/
<p>4. Vaikuttaako päätös alueen liikuntapaikka- ja lähiliikuntapaikkaverkostoon? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunnan liikuntapaikka- ja lähiliikuntapaikkaverkostoon ja niiden saavutettavuuteen sekä esteettömyyteen? • Huippu-urheilun olosuhteisiin? • Yritysten tarjoamiin liikuntatiloihin ja niiden saavutettavuuteen sekä esteettömyyteen? 			<ul style="list-style-type: none"> • Liikuntakaavoitus.fi, www.liikuntakaavoitus.fi • Lähiliikuntapaikat.fi -internetsivut, www.lahiliikuntapaikat.fi/ • Lipas.fi-sivusto, www.lipas.fi/etusivu • Liikunta/Liikuntapaikat, TEAvisari-sivusto, THL www.teaviisari.fi • Esteettömyys, Suomen Paralympiakomitea, www.paralympia.fi/palvelut/esteettomyys
<p>5. Vaikuttaako päätös liikuntaa edistävien yhdistysten ja yritysten toimintaedellytyksiin? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liikunta- ja urheiluseurojen sekä muiden liikuntaa edistävien yhdistysten toimintaedellytyksiin, kuten taloudellisia edellytyksiin edistää liikkumista, liikuntaa ja urheilua (esimerkiksi yhdistysavustukset ja liikuntapaikkamaksut)? • Liikunnan harrastamisen hintaan? • Liikuntaa edistävien yhdistysten osallistumiseen liikuntaneuvonnan palveluketjuun? • Liikuntapalveluita ja -tiloja tarjoavien yritysten toimintaedellytyksiin? 			
<p>6. Vaikuttaako päätös kuntalaisten (eri ikäiset, eri vähemmistöryhmät) osallistumismahdollisuuksiin keskeisissä liikuntaan liittyvissä päätöksissä?</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Liikunta/Osaallisuus, TEAvisari-sivusto, THL www.teaviisari.fi
<p>7. Vaikuttaako päätös kunnan mahdollisuuksiin seurata kuntalaisten (eri ikäisten, eri vähemmistöryhmät) liikkumista ja liikuntaa?</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Liikunta/Seuranta ja tarveanalyysi, TEAvisari-sivusto, THL www.teaviisari.fi

6. NUORISO	KYLLÄ, MITEN?	EI	TIETOLÄHTEITÄ
<p>1. Vaikuttaako päätös nuorisotyön mahdollisuuksiin edistää nuorten liikkumista ja liikuntaa (esim. liikunnallinen nuorisotyö)?</p>			<ul style="list-style-type: none"> Suomen nuorisotyön tilastot, www.nuorisotilastot.fi Indikaattorit nuorten elinoloista ja asenteista, valtion nuorisoneuvosto, https://tietoanuorista.fi/indikaattorit/ Nuorisotyön ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyö nuorten liikkumisen edistämiseksi, Liikkuva opiskelu-ohjelma, https://www.liikkuvaopiskelu.fi/sites/www.liikkuvaopiskelu.fi/files/tiedostot/nuorisotyon_ja_oppilaitosten_yhteistyo.pdf
<p>2. Vaikuttaako päätös nuorisotyön toimintaympäristön (nuorisotilat, verkkonuorisotyö ja muut toimintaympäristöt) ja niiden välineistön mahdollisuuksiin edistää nuorten liikkumista ja liikuntaa?</p>			

7. KANSALAIPOISTO	KYLLÄ, MITEN?	EI	TIETOLÄHTEITÄ
<p>1. Vaikuttaako päätös kansalaisopiston mahdollisuuksiin tukea kuntalaisten liikkumista ja liikunnan harrastamista? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> Kansalaisopiston mahdollisuuksiin tarjota liikunnan kursseja eri väestöryhmille (lapset ja nuoret, toimintarajoitteiset henkilöt, maahanmuuttajat, ikääntyneet henkilöt)? Kansalaisopiston mahdollisuuksiin osallistua liikuntaneuvonnan palveluketjuun? 			
<p>2. Vaikuttaako päätös kansalaisopiston fyysiseen ympäristöön ja välineistöön? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> Kansalaisopiston liikuntatiloihin ja niiden saavutettavuuteen sekä esteettömyyteen? Kuntalaisten ja yhdistysten mahdollisuuksia hyödyntää kansalaisopiston tiloja liikkumisessa ja liikunnan harrastamisessa? Kansalaisopiston välineistöön, jota voidaan käyttää liikkumisessa ja liikunnan harrastamisessa? 			

8. KULTTUURI JA KIRJASTO	KYLLÄ, MITEN?	EI	TIETOLÄHTEITÄ
<p>1. Vaikuttaako päätös kulttuuritoimen mahdollisuuksiin edistää kuntalaisten liikkumista sekä luovia ja ilmaisullisia liikuntamuotoja? Vaikuttaako päätös...</p> <ul style="list-style-type: none"> Kulttuuritoimen mahdollisuuksiin edistää kuntalaisten liikkumista osana kulttuuripalveluita? 			

<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuritoimen mahdollisuuksia edistää luovia ja ilmaisullisia liikuntamuotoja, kuten tanssia ja sirkusta?			
2. Vaikuttaako päätös kirjastotoimen mahdollisuuksiin edistää kuntalaisten liikkumista osana kirjastotoimen palveluita, kuten lainaamalla liikuntavälineitä tai välittämällä tietoa liikkumisesta ja liikunnasta?			